

ಸಾರಾಂಶ ಬರಹ: ಭಾಗ 1

ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಲುಖ್ಮಿನಿ

ಪೀಠಿಕೆ

ಸಾರಾಂಶವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯುವುದಾದರೆ ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಳಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಂಶಗಳು ಏನಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನವು LLT ಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸಾರಾಂಶ ಬರಹವು ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಒಂದು ಭಾಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಥವಾ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಮೂಲದ ಒಂದು ತಿರುಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಎರಡನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಬರೆಯುವುದರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾರಾಂಶ ಬರಹವು ನಿಖರವಾಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಾದರೂ ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಅಥವಾ ಉತ್ಪನ್ನಗೊಂಡ ಸಾರಾಂಶಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲೂ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ, ಒಂದು ಒಂದು ಸಾರಾಂಶವು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಸೊಗಸಾದ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯುವುದರ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಸಾರಾಂಶವು ಒಂದು ಉದ್ದೃತ ಭಾಗದ್ದಾಗಿರಲಿ, ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಮಾತುಕತೆಯದ್ದಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದ್ದೇ ಆಗಿರಲಿ, ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಮೂಲ ಬರಹದ ಒಳಾಂಶಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ನಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿಸಿದರೆ ಅವರು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಉತ್ತಮವಾದ ತರಬೇತಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಪಾಠ ಹೇಳುವಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶಬ್ದಶಃ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಶಃ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬದಲಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹೇಳುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬದುಕಿನ ಇನ್ನೂ ನಾನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮನೋಕೌಶಲವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಸಾರಾಂಶವು ಮೂಲ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು; ಅಂದರೆ ಒಂದು ಆದಿ, ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಾದದ ಸಾರವನ್ನು ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಸಂಯೋಜಿತಗೊಂಡ ಪಠ್ಯದೊಳಗೆ ಒಂದು ತಾರ್ಕಿಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ತೂರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕೊಂಡಿಯಾಗುವ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು.

ಒಂದು ನಿಜ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಾರಾಂಶ ಬರಹವು ಒಂದು ಭಾಷಾ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಸಾರಾಂಶಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು, ಭಾಷಾ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಾಂಶಕ್ಕೆ ಉದ್ದ, ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಶೈಲಿಯ ಮಿತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ವಿಷಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಸಾರಾಂಶದ ಭಾಷಾಲಂಕಾರದ (ರೆಟರಿಕಲ್) ಸಂಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಕೂಡಾ ಇರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಓದುಗರು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರು ಲೇಖನಗಳು

ಮೂರು ಲೇಖನಗಳ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ಲೇಖನವನ್ನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರತಿಪಾದನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನವೊಂದರ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರುವ ಸಾರಾಂಶ ಬರಹದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದನ್ನು "ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ" ಬರುವ ವಿಧಾನವೆನ್ನುತ್ತೇನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಸಾರಾಂಶ ಮಾಡುವಾಗ ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಶುರು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಕಡಿಮೆ ಮಹತ್ವದ ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರಗಳವರೆಗೆ ಬರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿ ಭಿನ್ನವಾದ "ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ" ಹೋಗುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಸಂರಚನೆಯ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಾದ ವಾಕ್ಯಾಂಗಗಳ ಸಂರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ, ಇದು ಲೇಖನದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೂರನೆಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲನಕ್ಷೆಯ ರೂಪದ ಸಾರಾಂಶದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಇದು ಬಾಬುವಾರು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಭಿನ್ನ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಲೇಖನದಿಂದ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ, ವಿವಿಧ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಓದುಗರಿಗಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ತರಗತಿಯೊಳಗೆ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಕೊನೆಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ವಿಧಾನ

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ವಿಧಾನವು ವಿಂಟರ್ (1976) ಮತ್ತು ವಿಂಟರ್ ಅವರ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರೆದ ಹೋವೆಯವರ (1983) ಭಾಷಾಲಂಕಾರದ (ರೆಟರಿಕಲ್) ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಈ ಲೇಖಕರು ಪಠ್ಯವೊಂದರ ಭಾಷಾಲಂಕಾರದ ಶೈಲಿಯ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು (patterns) ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಪಾದನಾತ್ಮಕ ಗದ್ಯ ಬರಹದಲ್ಲಿ "ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ"ದ ಮಾದರಿಯು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಣುವ ವಿನ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದನಾತ್ಮಕ ಬರಹಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಮಾದರಿಯು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚಿಕ್ಕ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬಹುದು:

ಬಹಳ ಸರಳೀಕರಿಸಿದ ಈ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ (ವಿಂಟರ್, 1976; ಹೋವೆ, 1983):

"ನಾನು ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಶತ್ರುಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದೆ. ಶತ್ರುಗಳ ದಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ".

ವಿಂಟರ್-ಹೋವೆಯವರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು:

ನಾನು ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಶತ್ರುಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ.
ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದೆ.
ಶತ್ರುಗಳ ದಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ.
ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಸನ್ನಿವೇಶ
ಸಮಸ್ಯೆ
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

ಮೊದಲನೆಯ ವಾಕ್ಯವು ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅಥವಾ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಂತರ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಪರಿಹಾರ ಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಒಂದು ತಟಸ್ಥ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಒಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದರ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪಠ್ಯವು ಬಹಳ ಸರಳೀಕೃತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾದದ ತಾರ್ಕಿಕ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಮುಂದಿಡಬಹುದು:

"ಶತ್ರುಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ." (ಸಮಸ್ಯೆ)

"ನಾನು ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ" (ಸನ್ನಿವೇಶ)

ಅಥವಾ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಿಂತ ಮೊದಲು ಬರಬಹುದು:

"ಶತ್ರುಗಳ ದಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ." (ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ)
"ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ" (ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ)

ವಾದದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಹಂತಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ತರಬಹುದು.
ಹೋವೆಯವರ (1983) ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಯು ಅದನ್ನು
ನಿದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ:

ಸನ್ನಿವೇಶ	ನಾನು ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಸಮಸ್ಯೆ	ಶತ್ರುಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೆ.
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ.
(ಒಳ ಸಮಸ್ಯೆ)	ಬಂದೂಕಿನ ಕೀಲು ಅಡಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು
(ಒಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ)	ಶಾಂತವಾಗಿ ನಾನು ಕೀಲಿಗೆ ಒಂದು ಹನಿ ಎಣ್ಣೆ ಬಿಟ್ಟೆ.
(ಒಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ)	ಅದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು.
ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದೆ.
ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ/ಫಲಿತಾಂಶ	ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದೆ.

ವಿಂಟರ್ (1976), ಹೋವೆ (1983) ಮತ್ತು ಜೋರ್ಡಾನ್ (1984) ರವರ
ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಮಾದರಿಗಳ
ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಗಳ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದು
ಹೋಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾರಾಂಶಕ್ಕೆ ಮೂಲ ನಾಲ್ಕು
ಭಾಗಗಳ ಮಾದರಿಯೊಂದೇ ಸೊಗಸಾದ ಸರಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು
ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಬಹುದು
ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಿದರ್ಶಿಸಲು ಈಗ ಪಠ್ಯವೊಂದರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು
ನೀಡಲಾಗಿದೆ, ನೋಡಿ.

ಸಾರಾಂಶಕ್ಕೆಂದು ನೀಡಿರುವ ಉದ್ಧೃತ

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಆತಂಕಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಂದಾಗಬಹುದಾದ ಅಪಘಾತಗಳಂತಹ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ತೈಲ ಸಾಗಣೆಯ ಟ್ರಾಂಕರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾರ್ಜಕಗಳು ನಮ್ಮ ಕೆರೆಕೊಳ್ಳ ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ನೊರೆನೊರೆಯಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಮೋಟಾರು ವಾಹನಗಳು ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಅತಿರೇಕ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ, ನಮ್ಮ ಕಿವಿಯ ತಮಟೆಗಳಿಗೆ ನಗರದ ಶಬ್ದಗಳು ಸವಾಲಾಗಿವೆ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಗುಪ್ತ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ಕಿವಿಗಳು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಮೊದಲು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಎರಡು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ-ಏನೆಂದರೆ ಅದು ಬುದ್ಧಿಹೀನ ಮತ್ತು ತಟಸ್ಥ. ಅದು ಬುದ್ಧಿಹೀನವೇಕೆಂದರೆ, ಮೂಲ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮೂಲತಃ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಇರುವಂಥದ್ದು, ನೈಜ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲೆಂದು ಮತ್ತು ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲೆಂದು ಇರುವಂಥದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಗಳಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನೇ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸದೇ ಇರುವ ತನಕ ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿಸಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಡಿಎನ್‌ಎ ಒಳಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊರತೆಗೆಯುವುದು ಎನ್ನುವುದರ, ಅಂಗಾಂಗ ಕಸಿ ಮಾಡುವುದರ, ಮೆದುಳಿನೊಳಗೆ ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋಡುಗಳನ್ನು ಒಳಸೇರಿಸುವುದರ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು, ಅರಿಯದ ಜಾಗಗಳು ಇನ್ನೂ ಇವೆಯಂತಾದರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಬಂಧಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಅದು ತಟಸ್ಥವೇಕೆಂದರೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಒಳ್ಳೆಯವೂ ಅಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟವೂ ಅಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅವು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ನಾವು ಏನನ್ನು ಮಾಡಲು

ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನವು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ವರ್ಣಿಸಿದಂತಹ ಅನೇಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾಣು ಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನವಕುಲವೆರಡಕ್ಕೂ ಸವಾಲಾಗಿರುವ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಬುದ್ಧಿಹೀನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅದು ತಟಸ್ಥವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೇರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಇವತ್ತು ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸೋತ ಕಾರಣದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕಲ್ಪನಾಲೋಕ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನಾಲೋಕಗಳ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕವೇರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬುದ್ಧಿಹೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ತನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಕನಸುಗಳು ಪ್ರೇತಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. "ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ವಿಪತ್ತಿನ ನಡುವಿನ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ವಿಜಯಿಯಾಗುವಷ್ಟು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಮಾನವಕುಲವು ಬೆಳೆಯಲಾಗುವುದೆ?" ಎಂದು ಹಿರೋಶಿಮಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬು ಬಿದ್ದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ 'ದ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಟೈಮ್ಸ್'ನ ಸಂಪಾದಕೀಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನೇ ಇವತ್ತಿನ ವಿಚಾರವಂತ ಜನರ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿವೆ.

(ಲುಖ್ಮನಿ ಮತ್ತಿತರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉದ್ಧೃತ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಅಭ್ಯಾಸ, 1981)

ಈಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಉದ್ಧೃತವನ್ನು ಸಾರಾಂಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆ-ಪರಿಹಾರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ

ಮಾಡಿದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಒಂದು ಬಗೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾರಾಂಶದ ಕೆಲಸವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಮೇಲಿನ ಉದ್ಧೃತವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ:

1. ಸಮಸ್ಯೆ
2. ಸಮಸ್ಯೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
3. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ/ಸೂಚಿಸಿದ ಪರಿಹಾರ

ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷಾಲಂಕಾರದ (ರೆಟರಿಕಲ್) ಮಾದರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅನೇಕ ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಯಾವ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಕಷ್ಟಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಹೇಳುವುದು. ಹೀಗೆ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲು ತೊಡಗಬಹುದು. ಈ ಉದ್ಧೃತದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಿಸುವ ಹಂತದ ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ:

ಸಾರಾಂಶ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು

ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾರಾಂಶದ ರೂಪರೇಖೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮೊದಲು ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಸಾರಾಂಶದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವ ಕಚ್ಚಾ ಕೆಲಸದ ಒಂದು ಭಾಗದಂತೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ.

1.

ಅ) ಲೇಖಕನಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಆತಂಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಯಾವವು?

ಬ) ಇವು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಒಲವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳೇ, ಅಥವಾ ಇವಿಷ್ಟೇ ಆತಂಕಕಾರಿ ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆಯೇ?

ಕ) ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಎದುರು ಲೇಖಕ ಏನು ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?

2. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳೇನು?

ಅ) -----

ಬ) -----

3. ಈ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೇನು?

ಅ) -----

ಬ) -----

4.

ಅ) ಲೇಖಕನು ಸೂಚಿಸುವ ಪರಿಹಾರವೇನು?

ಬ) ಈ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಇರುವ ಕಾರಣವೇನು?

ಕ) ಒಂದು ಸಮರ್ಪಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗದೆ ವಿಫಲವಾದದ್ದು ಎಲ್ಲಿ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ:

ಅ) ಪ್ರತಿ ಅಂಶವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ. ಉಪ-ಅಂಶವಿದ್ದರೆ ಹೊಸ ಸಾಲನ್ನು ಬಳಸಿ.

ಬ) ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಡಿ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾರಣಗಳನ್ನು/ತರ್ಕವನ್ನು ಕೂಡಾ.

ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಸಾರಾಂಶವು ಹೀಗಿರಬಹುದು:

ಸಮಸ್ಯಾ ವಾಕ್ಯ: ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಆತಂಕಕಾರಿ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಎರಡು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ-ಅದು ಬುದ್ಧಿಹೀನ ಮತ್ತು ತಟಸ್ಥ. ಬುದ್ಧಿಹೀನ ಯಾಕೆಂದರೆ ಮೂಲ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮೂಲತಃ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೇನು ಇದ್ದದ್ದು. ತಟಸ್ಥ ಯಾಕೆಂದರೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ತಮಷ್ಠಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಒಳ್ಳೆಯವೂ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟವೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೂಚಿಸಿದ ಪರಿಹಾರ: ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನವಕುಲವೆರಡಕ್ಕೂ ಸವಾಲಾಗಿರುವ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಬುದ್ಧಿಹೀನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ತಟಸ್ಥವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೇರಬೇಕು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯು ಅದರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತಿಪಾದನಾತ್ಮಕ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದು ಈ ನಿದರ್ಶನದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಸಮಸ್ಯಾ ವಾಕ್ಯ
2. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
3. ಸೂಚಿಸಿದ ಪರಿಹಾರ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೀಗೆ ಪ್ರಬಂಧವೊಂದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸನ್ನಿವೇಶದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ: ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಜೊತೆಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಈಗ ತಮ್ಮ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಈ ಒಂದು ಸ್ಕೂಲ ಭಾಷಾಲಂಕಾರದ (ರೆಟರಿಕಲ್) ಮಾದರಿಯ ಬಳಕೆಯು ಪಠ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷಾಲಂಕಾರದ (ರೆಟರಿಕಲ್) ಮಾದರಿಗಳ ಕ್ರಮವು ಆ ಪಠ್ಯದ ಸಾರಾಂಶಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಿರಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಬೇಕು, ಹೇಗೆಂದರೆ, ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ್ದರೂ ಸಾರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸಮಸ್ಯೆಗಿಂತ ಮೊದಲು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಬೇಕು.

ಅದೇ ರೀತಿ, ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವಾಗ ಪಠ್ಯದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅವು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಶಬ್ದಶಃ ನೇರವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪೇನಲ್ಲ: ಬದಲಿಗೆ, ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಅದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂಥದ್ದೇ ಆಗಿದೆ, ಕೊನೆ ಪಕ್ಷ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಆಗಷ್ಟೇ ಕಲಿಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದವರಲ್ಲಂತೂ ಅದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂಯೋಜನೆಯ ಹೊರೆಯಿಂದ ನಿರಾಳವಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪಠ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳತ್ತ ಹರಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಪಠ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ, ಪಠ್ಯದ ತಾರ್ಕಿಕ ಸಂರಚನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಿಸಬಹುದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ತಲೆಬರಹಗಳನ್ನು (ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಂತಹ ಕೆಲವು) ತೆಗೆಯುವುದಿದ್ದರೆ ತೆಗೆದು, ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ಕೊಂಡಿಗಳಿದ್ದರೆ ಸೇರಿಸಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೊಗಸು ಮಾಡುವುದರ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಒಂದು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸಮಸ್ಯೆ-ಪರಿಹಾರದಂತಹ ಭಾಷಾಲಂಕಾರದ (ರೆಟರಿಕಲ್) ಮಾದರಿಗಳ ಒಳಗೆ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ವಿಭಜಿಸುವ (ಅಂತಃಚ್ಛೇದಕವಾದ) ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ತೂಲ ವರ್ಗಗಳಿದ್ದಿರುತ್ತವೆ (ವಿಂಟರ್, 1976, 1978; ಹೋವೆ, 1983). ಅಂತಹ ಎರಡು ಮುಖ್ಯವಾದ ವರ್ಗಗಳು-ತಾರ್ಕಿಕ ಕ್ರಮದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ಸಂಬಂಧಗಳು. ತಾರ್ಕಿಕ ಕ್ರಮದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಅನುಕ್ರಮ ಘಟನೆಗಳು ಅಥವಾ ವಿಚಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಇವು ವಾಸ್ತವಿಕವೋ ಅಥವಾ ಸಂಭಾವ್ಯವೋ, ಯಾವುದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅವು ಮೂಲತಃ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ತಾರ್ಕಿಕ ಕ್ರಮದ ಸಂಬಂಧದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಬರುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಅವು condition-consequence, instrument-achievement, ಮತ್ತು clause-consequence. ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಪರಸ್ಪರ ಒಂದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಹೋಲುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ "ಹೊಂದಿಕೆ" ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿದರ್ಶಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆಸಕ್ತ ಓದುಗರು ತಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ

ಮಾಹಿತಿ ಬೇಕೆಂದರೆ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- Hoey, M. (1983). *On the surface of discourse*. London: George Allen & Unwin.
- Jordan, M. (1984). *Rhetoric of everyday English texts*. London: George Allen & Unwin.
- Lukmani, Y., Balaporia, V., Colaco, M. & Correa, M. (1981). *Examination papers in communication skills in English*. Bombay: University of Bombay.
- Winter, E.O. (1976). *Fundamentals of information structure: A pilot manual for further development according to student need*. Mimeo: Hatfield Polytechnic.
- Winter, E.O. (1977). A clause-relational approach to English texts. A study of some predictive lexical items in written discourse. *Instructional Science*, 6, Special Issue, 1-92.
- Winter, E.O. (1978). A look at the role of certain words in information structure. In Jones, K. P. & Horsnell, V. (Eds.), *Informatics 3/1* (pp. 85- 98). London: ASLIB.

ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ:

ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಲುಖ್ಮನಿಯವರು ಮುಂಬೈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈಗ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ವಿನ್ಯಾಸ, ಮಟೀರಿಯಲ್ಸ್ ಪ್ರೊಡಕ್ಷನ್ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಚಿಂತನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು:

1. ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದು?
2. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಥವಾ ಸಾರಾಂಶ ಬರೆಯುವಾಗ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಶಬ್ದಶಃ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಮುಂದೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ತೊಡಕಾಗಬಹುದು, ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ.

ಅನುವಾದಕರು: ಪ್ರಜ್ಞಾ ಎಲ್.ಎಸ್. **ಪರಿಶೀಲನೆ :** ಟಿ ಎನ್ ವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿ
ಮೂಲ: *Language and Language Teaching* Volume 5 Number 1 Issue 9 January 2016